

10 1377.

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE LUNARIA

pentru

TREBUINTIELE POPORULUI ROMANU.

Va esí in fiesce-care luna cate
un'a carte.
Pretiu lu pe unu anu e 1 fl. 50 cr.
v. a.

Cursulu II.

1877

Cartea II.

Scrisorile si banii de prenume-
ratiune se se tramita:
La Redactiune in Gherl'a (Sz.
Ujvár).

Unele si Altele.

Batalia séu Pace? — Precandu Serbi'a se svatuesce cu Turci'a, pentru de a inchia una pace statornica, — pre atunci Rusi'a sta gata de a da pieptu cu Turculu in ori-ce minutu. — Sute de mii de ostasi rusesci, — inarmati din crescetiu pana in talpe, — ascépta, la marginele Prutului, porunc'a de a trece ap'a si a pieptena pre Turcu, la elu acasa. — Si Turci'a, — in locu de a se intari cá asié se pota sta in faci'a Rusului puternicu, — face parada teneriloru Unguri, cari parasindu scótele au alergatu prin Constantinopole (Tiarigradu) cu o sabia menita Comandantului ostiriloru turcesci, care sau luptatu incontr'a Serbiloru. — Apoi ce se nu se ospeteze si ei pana ce potu, cá-ci si asié in trebile ocârmuirei o ducu destulu de slabu. Asié ne vine scirea ca si Sultanulu (Domnulu) acest'a alu Turciloru inca a capetatu cev'a grelusi in capu, cá si celi alalti doi Sultani, cari s'au dusu unulu dupa altulu cá se numere stelele. — **Armat'a Rusiei** gata de a trece peste hotarele tierei, pentru de a da pieptu cu Turculu numera 585 mii de ostasi pedestri si 66 mii calareti, toti bene armati. In Romani'a potu strabate 225 mii, in Armeni'a (tier'a armenésca) 130 mii. Reservistii numera 230 mii. In strulu luptatoriloru — pre langa acesti'a — mai potu intra in restempu de trei septemani inca 180 mii. — Tunarii au 760 tunuri, tote in rendu bunu. — Impuscaturi suntu gata pentru una lupta de siese luni. — **Persi'a** inca va tiené cu Rusi'a, — dandu deocamdata acestei'a 30 mii feciori bene-armati. Spre regularea acestor'a dupa must'r'a celoru din Rusi'a a si sositu acolo 12 oficiri rusesci si preste pucinu va sosi si unu generalu. — **Cozacia**, — cari forméza armat'a de granitia a Rusiei si nu se misca de acasa decatu in tempu de mare batalia, — au capetatu porunca cá se sté gata de a pleca in ori-ce minutu se-ar' pofti. — **La noi in Austro-Ungari'a** s'au cercatu in mai multe orasie locuri de spitale, in cari, se-ar' poté asedia ostasii raniti pre campulu de batalia, — déca adeca se-ar' intempla se se amestece si ostirile nóstre in batali'a acést'a ce se vede a se apropia. Afora de ace'a se conducu (simbréza) vivandieri — adeca omeni cari se pórté

mancari si beuturi la tabàrà. — E vorb'a cà rezervistii se se chiamo sub arme, indatate va mirosi mai tare a pravu de pusca — adeca indatate se voru acatia Rusulu si Turculu, unulu de altulu; — dar' si pana atunci se tienu in vedere toti ostasii teneri si betrani, harnici a porta arma, — si se imbia a intra in óste si oficiri cari esiserà de buna voia si traescu cá omeni de sene. — **Muntenegrulu** nu vré se închia pace cu Turculu, pentru ca bag'sém'a vede ca ace'a pace totu nu ar' tienie prea multu, — sau invoitu totusiu unulu cu altulu cá se fia pre pace pana in 3/15. martisioru . . . Si pana atunci nu-i prea multu . . . Fia ce-a fi, noi se fimu pre pace, ca de noi mai reu totu nu-a fi, — ca nu pote fi! —

Ministrulu Tis'a a isbutitu se arunce piperiu in ochii tiei! S'a datu preste capu din scaunulu ministerialu si apoi dupa-ce prin multa svêrcolire a potutu scóte dela Domnii Nemti o invoela stralucitória la vedere, dar' pagubitória si rusinatória pentru tiéra, — cá unu alu doilea Domicianu, se umfla acumu din nou in scaunulu ministerialu pofindu a fi laudatu si preamaritu de toti cá unu mare patriotu si in-tieptu barbatu de statu. —

Éra voru fi bani! Cass'a jidovéscá „Rotschild“ a fostu cercata mai de aprópe, cá se imprumute Austro-Ungariei inca 500 de milióne bani buni. — Asié dara éra voru fi bani! . . . Bucurâte tiéra si platesce cametele! —

Corabie cu vaporu pre Somesiu. Societatea de navigatiune (corabiare) dunaréna voiesce a incepe si pe Somesiu una corabiare cu vaporu. Acést'a va folosi fórté multu industriei si comerciului (negu-tietoriei)! —

Regimentu de muieri. Una muiere dein Prusi'a a cerutu dela Imperatu cá se forméze unu regimentu de muieri si se-lu tramitia a se lupta pe campulu de batalia a Turciloru. Ea 'si proptesce cererea s'a mai cu séma cu ace'a ca, — dupa ce una multíme mare de barbati prusi au cadiautu in lupt'a cu Francesii, — celea mai multe muieri remanu fora de barbati — fiendu cu multu mai pucini barbati decatú muieri. —

Numele Prenumerantiloru

la

„Cartile Sateanului Romanu.“

(Cari au solvit (platitu) pretiulu).

Magnificulu Domnu *Ladislau Vajda* Secret. gov. pens. in Clusiu. — Preastimatulu si Reveritulú Domnu *Victoru Rusu* Profesorulu prep. in Clusiu. — Stimatulu Domnu *Irimie Mladinu* in Macea. — Spectatulu Domnu *Jordachie Rosc'a* Capitanu in Seliste. — Spect. Domnu *Joanu Popu Bota de Alb'a Juli'a* functionariulu tribun. regiu in Alb'a Juli'a. — Prin stimatulu Domnu *Jonu Dobosiu* invetiatoriu in Gorui'a: Domnia s'a D. *Petru Craiu* economu in Gorui'a, — Domni'a s'a D. *Michaiu Onica* eco-

CARTÎLE SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

pentru trebuintiele poporului romanu.

Descépta-te Romane!

STRIGOII.

P'a vietiei cãi spinóse
O, iubitu poporu romãnu,
Sarcini totu mai doreróse
Ai se porti, din anu in anu ...
Mai de multu cu-a loru tarã
Te storceau crudii tirani;
Adi te sugu prin violenã
Multi nimernici, siarlatani.

*Jidovulu nimica n'are
Candu vine 'ntrunu satu avutu,
Num'o straitia pe spinare
Si-unu sumanu vechiu, descusutu ;
Dar' nu trece multa vreme,
Lucrurile s'au schimbatu :
Satu'-ntregu in lipsa geme,
Jud'a-i putredu de bogatu.*

*De jidanu nici nu-i mirare
Cã te-adapa cu veninu,
Cãci elu lege scrisa are
Se insiele pe crestinu.
Deci, de bani si de mosia
Candu jidanii te lipsescu :
Dinsii aloru datoria
A loru lege o-'mplinescu.*

Ci me miru vedindu cu giele
Cã multi chiar din sinulu teu
Se te stórca, se te 'nsiele
Nu se temu de Domnedieu,
Candu a loru santa, chiemare
Fire-ar' a te aperá
De-a streiniloru tradare,
Vindecandu orbi'a t'a.

Dar vai! unii 'n lacomia
Mila n'au nici de-aloru frati;
Piéra altu 'n miseria,
Numa ei fie bogati!..
Sierpi de-acestia o, romane!
Multi nutresci la sinu-'ti blandu ;
Tu le dai viétia, pane :
Ei te musica, apoi, ridiendu.

Si p'a vietiei cãi spinóse, —
Bravu poporu a lui Traianu. —
Chinuri totu mai doreróse
Patimesci din anu in anu.
Mai de multu cu-aloru tarã
Te storceau crudii tirani;
Adi te sugu prin violenã
Blastematii siarlatani.

*De voesci candu-va 'n viétia
A scapá de-acesti strigoí
Ce te 'mpingu cu negre bratie
Spre abisulu de nevoi?*

Luminéza-te invétia!
*Càci strigoii 'ntunecosi
Iubescu multu a noptii cétia:
Dar de dina fugu fricosi...*

Petru Dulfu.

Inceputulu si istori'a Romaniloru.

— *Tractatu, pentru poporulu romanu, in forma de dialogu.* —

SÉR'A XV.

Preotulu. 'Mi place de voi, iubitiloru! cà asia de cu sirguintia veniti se ascultati intemplamintele din trecutu ale natiunei nóstre, a Romaniloru. Bene faceti, cà de adî incolo vomu vorbí numai totu de pamentulu nostru, de patri'a nóstra si despre lucrurile cari s'au intemplatu cu Romanii aici in acestea tiere frumóse.

Elia. Noi, parente, 'ti suntemu fórte multiamitori, — nu suntemu, nece vomu fi in stare de a-ti poté resplatí candu-v'a bunetatea cu care te porti facia de noi, cà ne vomu rogá lui Domnedieu, cá acel'a se-'ti resplatésca tóte ostenelele.

Domnule parente! Érta-me se te intrebu cev'a.

Preotulu. Cu tóta placerea, ffiule Elia.

Elia. Eu, Domnule, am auditu cà dóra domnii ar' fi pusu ochii pre Domni'a-t'a, si bagandu-'ti de vina cà ne înveti lucruri rele, cà ne atîti in potriv'a nu sciu cui, te-aru fi si chiamatu la judecata, si precum povestian vecinii, ar' fi voitu dóra se te sî închida.

Preotulu. 'Ti marturisescu din anima, ffiule Elia, cà me bucuru fórte tare cumcà tu esti asia de bunu ffiu, tu te înterezezi de parentele teu celu sufletescu si pare cà-ti vedu anim'a, cà de s'ar' intemplá un'a cá ace'a, tu, si credu cà voi toti tare v'ati întristá; da trebue se ve spunu cumcà este cev'a din lucru, dara póte cà totu lucrulu a fostu o gresiéla, póte nece judecator'i'a n'a intielesu bene unele si altele. Pentru lucrulu acel'a poteti fi odichniti,

candu va fí cev'a ve voiu spune eu. Nu ascultati fetulu mieu de gurile celea rele, cà adî suntu multi proroci min-cinosi, cari voiescu se ve abata dela calea cea adeverala, cá apoi dupa ace'a se póta stá inaintea dusimaniloru si a lumei, cà Romanii suntu ómeni, cari calca poruncile. Ascultati voi, fetulu mieu, numai pre acei'a, despre cari sunteti convinsi cà ve voiescu benele. — Éra acumu se ne întór-cemu la firulu povestirei nóstre.

In rîndulu trecutú v'am promisú, cà astadî ve voiu povestí despre unu imperatu mare alu Romaniloru. Bene, eu 'mi-voiu tiené cuventulu, dara mai inainte e de lipsa se scimu, cà ce ómeni au locuitu tienuturile acestea inainte de venirea nóstra aici si cà ce s'a alesu apoi de acei'a, — si inca mai inainte de tóte trebue se scimu: cum s'a numitu tierile acestea pre atunci?

Joanu. Dieu bene va fí, Domnule parinte, ffi bunu spune-ne tóte, cá se potemu si noi povestí nepotíloru nostri, cólea sér'a, candu î-i tienemu pre genunchi si cauta la gur'a nóstra, cá si candu ni-arú dîce: dî mosiule dî, spune-mi cev'a frumosu, despre tempurile de marire, despre tempurile de învingeri, spune-mi mosiule despre vitegiile Romaniloru, cà sí eu sum Romanu, si eu me voiu face mare si apoi atunci, se sciu cum se me portu cá se fíu vrednicu de stramosii mei.

Preotulu. Bene, fetulu mieu, — ascultati dara!

Tierile, in cari locuiescu adî Romani, adeca: Tiér'a romanésca-Moldov'a, Basarabi'a, Bucovin'a, Ardealulu, Tiér'a unгурésca pana la Tisa, in tempurile vechi, cu 1402 ani inainte de nascerea lui Christosu, se numiau cu unu cuventu *Daci'a* seau *Davi'a*. Asia-dara tóte acestea tieri formau numai una singura domnia, tóte la olalta faceau o tíera mare si puternica. Tiér'a ast'a mare, pentru-cá se se póta face in ea dreptate mai repede, o împartiéu in trei parti, si adeca: un'a parte incepîndu dela isvorulu Prutulu (Prutulu isvoresce din Carpatii de médianópte mai din unu isvoru cu soru-s'a Tisa, chiaru cá si cum s'ar' salutá la esfrea loru in lume, cá se nu se întalnésca pana in

Marea négra) se întendé pre acest'a în diosu si trecé preste Dunare pana la muntele Emu — cuprindendu în sene Moldov'a, Basarabi'a si Romani'a în parte — si se numiá Daci'a muntósa (Dacia Alpestris).

Partea Daciei dintre râurile: Tis'a, Dunare, Muresiu si Oltu, se numiá Dacia ripósa (Dacia ripensis). Éra partea dintre Tis'a, Crisiu, Somesiu si Oltu pana susu la Carpati se numiá Dacia mediterana*).

Locuitorii din tierile acestea se numiau Daci. — Si Dacii acesti'a eráu unu poporu fórte bravu (vitézu), — sciau bene calari caii si a-se luptá cu sageti, ducéu o viétia simpla, se ocupau cu pastoritul de vite, — dara erau fórte iubitori de libertate, pentru care eráu gata a se bate pre viétia si pre mórte, ei nu suferiáu cá se fía supusii altor'a, loru le placé se fía totu-dé-un'a ei poruncitorii; de se întemplá cá se fía atacati în drepturile loru, se scolau cu micu cu mare, cu muieri cu totu si pana atunci nu se odichnéu, pana nu invingéu pre dusimanu.

Celu de antaiu imperatu alu loru, despre care povestesc istori'a, a fostu Zamolxe, care a traitu înainte de acést'a cu 3200 de ani. — Despre acest'a se dîce, cá a fostu unu omu fórte cu mente si istetiu, — se spune cá elu ar' fi fostu legiuitoriulu Daciloru, — elu i-a invetiatu cunoscienti'a unui Domnedieu adevératu si i-a invetiatu despre nemorirea sufletului, — elu a sciutu conduce cu multa întieptiune pre acestu poporu necultu si neinvetiatu; si poporul întru atât'a l'a onoratu, încatu dupa mórte l'a numeratu între diei, si l'a socotitu cá pre celu mai mare partinitoriu alu seu.

Dupa mórtea acestui'a a urmatu inca 9 imperati, si apoi în urma si alu 10-lea care se numiá Decebalu, despre care am pomenitu sí în sér'a trecuta. Acest'a a fostu unu barbatu cu multu curagiu, — iubiá pre poporul seu si libertatea aceluia, si pentru acést'a erá gat'a se dèie pieptu cu toti acei'a, cari cutezáu a-o atacá.

*) Ó és Újj Dacia, Huszti András, Bécs 1791, pag. 1-3.

Pre tempulu lui Decebalu (81—106) imperatî'a stramosiloru nostri Romani ajungea pana la Dunare si erá chiar' marginasia imperatîei vestitului in vitegiá Decebalu.

In fruntea imperatîei romane stá imperatulul Domicianu, unu omu molaticu, tandalosu, fala mare — straitia usióra, unu tiranu si diumetate, care tóta desfatarea 'si-o aflá in omorîrea si chinuirea ómeniloru, éra, déca se saturá de privirea deosebiteloru chinuri, se ducé acasa si se apucá de prindé musce si pre acelea le strapungé cu aculu. — Acel'a pre langa alte slabitiuni mai erá sí falosu si poffitoriu de lauda; ar' fi voitu se faca fapte mari militaresci, dara nu cutezá, càci erá fricosu.

Aflandu Decebalu. cà in fruntea Romaniloru stá unu imperatu asia de molaticu si tandalosu, a inceputu a trece Dunarea si a face mai multe prãdî in imperatî'a romana. Nãvalîrile Daciloru erau atátu de dese si cu atâtea pagube impreunate, in câtu locuitorii din tienutul Dunarei, din Mesi'a seau Bulgari'a nu le mai poté suferí, cî se plansera la Rom'a. — Atunci Domicianu a tramisu o óste in contr'a Daciloru sub conducerea lui Fuscú, — dara acest'a s'a intorsu acasa batutu. -- Acumu se puse in fruntea óstei Domicianu, cu propusulu tare, cá se umilésca pre Daci. Dara tandalosulu totu tandalosu remane. Asia s'a intemplatu sí cu Domicianu, abia a ajunsu cu óstea in Mesi'a, si inainte de a vedé pre dusimanu, s'a datu placeriloru, desfatariloru si îmbuibariloru.

Elia. Amaritulul si nimerniculul de elu a cugetatu cà armadiale se batu cu óue fripte. Cu de acelea de buña séma n'a potutu se faca cev'a sporiu.

Protulu. Se vede cà ai fostu soldatu Elia, cà tu cãm pricepi la lucruri de acestea.

Ace'a e dreptu si adevratu, cà siedindu cu mânile in sinu, nu poti face chiaru nemic'a. *Dà din mâni, déca vréi se ajungi la cev'a!* asia e dîcal'a, — dara Domicianu n'a voitu a dá din mâni nece n'a facutu neci o isprava. Nu, càci elu in petrecerile s'ale nu si-a mai adusu amente cá se mérga a se luptá insusiu, cî a tramisu in fruntea

ostiriloru pre unu comandante cu numele Julianu, carele, ce e dreptu, cà la inceputu a batutu pre Decebalu; — dara dupa ace'a, fiendu atacatu sî de alte popóre si asia vedindu-se intre dóue focuri, s'a plecatu la pace cu Decebalu. Decebalu numai acést'a o-a asceptatu. Numai decâtu tramise la densulu pre fratele seu — Diege — cá se se întielega in privinti'a pabei. Pacea s'a facutu asia: cà, Rom'a, dómn'a lumei cunoscuta pre acelu tempu, — ace'a Roma, de care ascultáu mîi sî milióne de ómeni, ace'a Roma, carea pana aci n'a sciutu cà ce însémna a se umilí inaintea altui'a, Rom'a, acarei cuventu se impleniá dela resaritulú sórelui pana la apusulu lui, ace'a pururea marita Roma, trebui se platésca dare rusínósa lui Decebalu, seau mai bene dîsu Daciloru, adeca unui poporu selbaticu, se platésca dare, — se le tramitia ómeni invetiati in tréb'a zîdîrei de case frumóse si de cetati poternice, — ómeni, cari se faca Daciloru arme, cu cari apoi se póta bate mai bene si mai tare pre Romani. — Vedeti ce póte face unu domnu ticalosu, unu tréntoru, care nu scie se faca alt'a, decâtu se pustiésca ce au cascigatu altii! — Audíti si cunósceti, cà Domicianu la tóte acestea s'a învoitu, ba inca cá se puna pupaza pre colacu, a tramisu lui Decebalu sî o corona scumpa, voiendu se arete prin acést'a, cà elu este bunu la anima si cà î-i dà dreptu lui Decebalu, cá se stapanésca in tierile s'ale.

Pavelu. Nó, cà acél'a n'a fostu vrednicu de alt'a, fora numai se-'lu spëndiure de limba. Se se învoiésca elu la o pace atátu de rusínósa, atunci, candu fetiorii suntu sub man'a lui. Ticalosu omu a fostu. Hm! ce cugeti: se faca elu Rom'a de rusíne!?

Preotulu. Ei! dara ascultáti ce a facutu tandal'a dupa ace'a. Dupa-ce a facutu pacea s'a întorsu la Rom'a. — Rom'a avea ace'a datina, ca pre barbatii, cari se portáu cu vitegia in lupta, candu mergeau acasa, î i primiáu cu multe ceremoní, adeca cu mersu de triumfu seau cu semne de învingere... Acestu molaticu, in fal'a s'a a poruncitu inainte, cá pre elu se-'lu primésca in Rom'a cá pre unu

învingatoriu vestitu, si s'au aflatu sî atari ómeni lingusftori, cari bucurosii au facutu pre voi'a lui, ma inca nerusfnatulu si-a luatu sî numele de onóre (cinste): *dacicu*, adeca învingatoriulu' Daciloru.

Joanu. Toti prostii, toti falsii facu lucruri de rfsu, dara e mirare cà s'au aflatu ómeni cari se sî vorbésca cu elu.

Elia. D'apoi alduite-ar' Domnedieu, domnule Parente, mai traftu-a multu peccatosulu acest'a?

Preotulu. Da, Iubitii mei, Domicianu a inceputu a domni in anulu 81 dupa nascerea lui Isusu Christosu, batai'a cu Decebalu a fostu in anulu 88 si elu a mai traftu inca pana la anulu 96, si asia preste totu a domnitu 15 ani. La anulu 96, dupa ce acumu se saturáse de sange streinu, si-a pusu in gându cá se-si omóre sî pre muierea s'a, — dara muierea a bagatu de séma cà ce vré sociulu sen, si desceptandu-se ea mai de cu bunu tempu, — cu ajutoriulu unor ómeni de ai sei, a omorítu pre acestu imperatu netrevnicu si ast'feliu a scapatu Rom'a de o fiéra selbatica si imperati'a de unu stapènu ticalosu.

Joanu. Cà numai de asia sórte a fostu vrednicu. Dóra va fi avutu norocu Rom'a si va fi capetatu unu domnu mai bunu in locul lui.

Preotulu. Dá, Iubitii mei! Dupa acestu domnu molaticu si tiranu, a urmatu unu domnu bunu si intieptu, care a lucratu multu pentru benele patriei si a supusfloru lui. Dara celu mai mare si mai frumosu nume si-a facutu acestu imperatu — *C o c c i u s N e r v a* — prin ace'a, cà a sciutu se se îngrigiésca de unu urmatoriu, care se fia in stare a spalá de pre Rom'a rusínea si pét'a pusa asupr'a-i prin Domicianu. Acestu mare si vrednicu urmatoriu alui Nerv'a a fostu **Ulpíu Traianu**. Despre acest'a Iubitíloru, ve voiú vorbí in rîndulu venitoriu, numai se ve adunáti càtu mai multi, càci cu deosebire celé ce voiú povestí de aci in clo suntu de lipsa cá se le scéie totu sufletulu de romanu, si mai cu séma pentru ace'a cá se scéie spuné streinului, ca : cene a fostu parentele lui? cene si candu i-a casci-

gatu acésta tiéra atátu de frumósa? cene l'a adusu aici si candu? si de atunci, pana acuma ce s'a intemplatu cu elu? Totu atâtea lucruri cari aru trebuí povestite sér'a in sieditori si vér'a la lucrulu campului! Totu atâtea lucruri, cari trebuie povestite: muieriloru, fíloru, nepotíloru si la totu sufletulu de romanu.

Ducetî-le cu voi tóte acestea, si povestiti tuturoru tóte acestea; càci acel'a, care nu scíe aceste lucruri, nu este romanu. . . . *Romanulu trebuie se-'si scíe trecutululu seu, déca voiesce a avé venitoriu!*

Teodoru Petrisoru,
profesoriu.

SCUMPULU seau AVARULU.

Preste unu riu latu si mare,
Si rapede curgatoriu,

Vrendu se treca orecare
Avaru de argintu iubitoriu;
Miergându pre punte, se pare,

Unde a calcatu, n'a vediutu,
Càci smentendu dein intemplare
Unu pasu, in riu a cadiutu.

Si incepù se strige in apa:
„Vai de mene, me innecu moriu!

Vinà lume de me scapa,
Dàmi mana de ajutoriu!“ —

Unu pescariu dein intemplare,
Care aproape s'a aflatu,

Alegandu spre alui scapare,
Iute in riu s'a aruncatu.

Si cu multa ostenéla,
Spre elu de graba innotandu
I'a ajunsu intr'o clipéla

Curagiu dandu-i si strigandu:
„Dàmi man'a incoce, frate,
Intende-te mai ingrabu

Se te scapu de innecate,
Aibi curagiu si nu fii slabu!“

Elu „dàmi!“ audiendu prein unde,
Prea amaru s'a superatu;

„Nutu dau nemicu!“ i respunde,
Si in adâncu s'a cufundatu.

A. Pannu.

Folosulu maiestrielor.

(Dialogu între doi scolari.)

Georgiu. Buna diu'a amice! fórte bene-'mi pare ca éra ne potemn intalni cá se mai povestimu cate cev'a, ca de multu nu ne-amu vediutu.

Stefanu. Se fii sanatosu amice! eu inca simtu o placere ne spusa ca te mai potu vedé sanatosu, cu atatu mai

vertosu ca am o sperare dulce, ca éra voiu audf ceva bunu dela tine; cà 'ti spunu dreptu cumca sufletulu mieu insetéza dupa lucruri frumose.

G. Forte bene! Eu sum convinsu amice, ca tu scfi tóte acelea cari tí leamu povestitu in rîndulu trecutú; dara, aduci-'ti amente ca atunci asia erái de inderevnicu diceái ca nu vei amblá la scola, ca scol'a nu aduce omului nece unu folosu; — acuma inse vedu ca esti scolariu pe regula.

S. Ei amice! atunci ratacémú,-eu nu sciám ce platesce scol'a dara acumu pe dí ce merge me convingu ca scol'a este fórte folositoria si am ajunsu la ace'a convingere ca *parentele care nu-'sî da copilulu la scola face unu pecatu strigatoriu la ceriu*, — cà-ci unu tata nu pote dá copilului seu mai mare avutia decatu ca 'lu da la scola se invetie. — Scfi tu amice ca eu am invetiatu fórte multu, sí me crede ca asie 'mi pare de bene candu potu ceti in carti si affu tóte acele întemplari prin cari a trecutú natiunea nostra romana, — cà-ci in carti se afla scrise tóte neasurele si apasarele, cari a trebuitu se-le sufere poporulu romanu dela numerosii sei dusimani.

G. Ai totu dreptulu amice! Numai acel'a merita a se numi omu, care se intereséza de natiunea s'a, de istoria acelei'a numai acel'a, care nu se rusinéza de numele seu, de natiunea s'a si de parentii sei, — numai acel'a merita se se numésca romanu; — dara ace'a inca e dreptu, ca tóte aceste numai acel'a le póte face, care sci ce trecutú a avutu natiunea s'a, adeca acel'a care ambla la scolá. Unulu cá acela pote vedé catu de bucurosi ar' fí amblatu parentíi si mosii nostri la scola, dar' nu le erá ertatu, — nu dieu, pentruca atunci Romanulu trebuiá se lucre in brasda streina, se aduca folosu altor'a si deca se întemplá ca vr'e-unu preotu seau altu cinev'a-si ducea copilulu la scola, se aducea acasa si se punca langa bibolii strainului; cà-ci streinulu sciá bene ca *celu ce invetia cárte se luminéza si celu luminatu 'si sci cerca si apera drepturile s'ale*. — O amice se se pota sculá stramosii nostri din mormente si se vedia, ca adi nu numai nu ni e iertatu a amblá la scola, ci ne

si silescu, la acést'a, de o parte ar' lacramá de bucuria éra de alt'a de suparare ca asia tare ne' deosebimu de ei. Acei stramosi ne-ar' siopti: „Nepotiloru! folositi-ve de oca-siune *invetiati la scola*, — *ca numai ace'l'a are in lume venitoriu care scie carte*; — *poporulu neinvetiatu totu-de-a-un'a va fi cód'a, unelt'a si sierbulu altoru natiuni culte*. Elu va face tóte lucrurele cele mai grele si elu va luá celu mai pucinu folosu din ele. Elu va fi obiectulu de batjocura a streiniloru, — cu elu se voru serví ca si cu unu animalu. Pentru numele lui Domnedieu invetiati nepotiloru la scola, *lasáti de o parte dicala cea vechia: asia ne amu pomenitu!* nù ve amágitu cu ace'a ca cum am traitu eu si parentii miei — si copilulu meu va trai, sciu ca nu o se-lu facu popa nece dascalu lasa aiba numai mosfa ca atunci vá traí. *Aveti grigia nepotiloru ca voru veni preste voi limbi streine si ve voru inghití tota biat'a mosiora si va trebui se luati lumea in capu!*“ Vedi Amice de aceste am audí noi dela stramosii nostri!

S. Amice tu fórte bene vorbesci, se vede ca ai amblatu mai multu la scola decatu mine. Dara fratele nostru Joanu unde e?

G. Ei Amice! Joanu e asiediatu in locu bunu, elu e dusu se invetie maiestria.

S. Maiestria? D'apoi cum se pote ace'a, ca Romani-loru nu le place se se fáca maiestri; totu prea aspru e tatalu lui Joanu déca face din elu maiestru!

G. Ba nece decatu amice! Ci togma din contra tatalu lui Joanu, badea Gavriila e unu omu fórte cu mente. Pentru ca amice, elu are cinci copii, dara mosia n'are númai un'a si pe ace'a numai unulu pote trai unu traiu mai de suferitu. Si acum deca badea Gavriila ar' lasa pre toti copilii acasa, atunci ar' taiá celé 20 de jugere de pamentu in cinci parti si ar' capetá unulu cate patru jugere, din cari de buna sema nece unulu n'ar' pote' traí, — dar' apoi candu va vení rôndulu cá fia-care se imparta éra celea patru jugeri de pamentu care in trei, care in patru ori mai multe parti, óre cum voru poté trai atunci? Dar' asia

Joanu acum scie scie, ceti si calculá, — deci la dusu se invetie maiestria cá se pota traí dupa lucrulu mânsfloru s'ale, fora cá se roge pe cineva, — cà-ci nu e lucru mai de rusíne decatu a traí din sudórea altui'a, dara neci lucru mai de cinste (onóre) decatu a traí dupa lucrulu mâniloru s'ale.

S. Bene, bene. Eu nu vreu se-me certu cu tine, ca tu cu multu esti mai invetiatu decatu mine, dara scíi frate, ca Romanii nostri dicu: cumca plugulu e celu mai bunu, ca acel'a tiene pre toti.

G. Si au forte mare dreptu ca plugulu tiene pre toti. Numai nu asia cumu facu omenii nostri, cà vreu a se lipi cu mâni cu pitioare de modulu celu vechiu de a cultivá pamentulu; cà-ci cu modulu acest'a nu voru poté duce, — ca altii, mai invetiati 'lu lucra alt'cumu si totusi numai abia o ducu. Sau schimbatu temporele ace'a ce a fostu bunu ore-candu, adi numai este destulu, — mai de multu nu ambláu cu cara portate de aburu, nu se inscientiau prin drotu, mai de multu nu eráu masíni de aratu, sapatu, cositu, seceratu, imblatitu, si altele, — dar' adi suntu tote acestea ca le vedemu cu ochi nostri. Aceia cari se pricepu la aceste pre noi cei nepriceputi ne voru inghití. — Romanulu numai asié pote incungiurá acestu reu deca va invetiá la scola si la maiestria, aceste doue suntu armele Romanului cele mai puternice, cu cari 'si póte casciga sie-si véza si onóre,

S. Ca dieu bene vorbesci pare ca ai fostu odata be-tranu.

G. Ei, se vedi amice unu maiestru bunu pote traí ori unde si ori candu: asia, se ne uitamu la unu rotariu, fauru ori cosiocariu, deca ar' fi in unu satu de ale nostre, numai de midilocu, au nu ar' poté duce unu traiu domnescu. Asie dara amice, ca unulu ca acel'a iern'a nu ar' amblá gura-cascata din crisma in crisma, ci ar' siedé colea langa lucrulu seu si ar' casciga parale scumpe. Éra venindu primavér'a si-ar' lucra economi'a sa, dar' ce dicu? O ar' lucra aceia, caror'a preste iérna le-a facutu unu lucru ori altulu si elu ar' siedé langa lucrulu seu. Numai ace'a e gresiéla

la noi ca dicemu : cum voi face din copilulu mieu „cârpaciu“ seau altu-cev'a. — Dara cu de aceste nu vomu ajunge de parte Cu de aceste ne voru napadî judeiî cu beutur'a loru cea puturosa si atat'a ne-oru insielá pana ce ne-oru face iobagi mai cumpliti decum au fostu parintii nostri, si apoi din acea iobagia nu ne va poté scote nimenea, ca noi ni-o-amu cascigatu.

S. Dar' apoi amice, ore n'ar' fi mai bene cá se trecemu in tierele vecine locuite de romani, ca acolo dóra e mai usioru traiulu?

G. O amice! parere mai scalciata decatu acést'a nu este in lume, — pentru-ca acel'a care nu e harnicu se traiesca in patri'a s'a, nece in alte locuri nu va face caru cu siese boi, si acolo va fi totu vai de elu. Ori unde si la ori ce poporu in lume, deca cineva vré se traiesca, se-i mérga bene, trebue se lucre, si apoi pentruce se-'si lase omulu patri'a s'a sí se mérga in altu locu, unde pana si copii, se-i dica venitura. Scii tu ca inaintea mea acel'a, care ar' lasá acésta patria de voia buna, nu e romanu. *Acést'a e patri'a nostra, cascigata cu multu sange si aperata cu multe secrificia! Stramosii nostri au trecutú prin multe necasuri, prin multe persecutiuni, atatu basericesci, catu si nationali, — dara pentru acé'a au remasu aici, au suferitu tote, dicându in sine: „Ap'a trece, pietrele remanu.“*

Scii tu amice! Ca dela 105 d. Chr. decandu s'au asiediatu stramosii nostri in acésta patria frumosa, sute si mii de popore au petrecutu si trecutú preste acésta patria, toti au peritu si n'au lasatu urma dupa sine. cumu nu lasa paserea in aeru; nu, cà-ci Romanulu pre toti i-au coversîtu si dela 105 pana la 1877 au remasu statornici asceptandu tempuri mai bune, mai fericite — si sperarea loru trebue se se implinésca, numai se avemu incredere in poterea nostra de viétia si *se imbratiosiamu scol'a si maiestriele*, ca atunci scopulu uostru este ajunsu, Tote natiunele numai prin aceste doue s'au redicatu si facutu mari si tari.

S. Asié dara ar' urm'a, ca noi scolarfi, dupa ce am invetiatu a ceti, scrie si calculá, mai cu séma acei-a cari

suntemu mai multi frati la un'a mosia *se imbratiosiamu maiestriele, cá prin acelea se ne cascigamu mosía neperitoria, carea se o portamu totu cu noi.*

G. Asi'a dieu amice!

S. Dapoi deca ne voru lua catane?

G. Nu face nemic'a, ca si acolo trebue omeni si apoi omulu harnicu si acolo invetia, — éra deca se intorce acasa, nu se intorce sluga la altulu, ci se apuca de lucru si elu totu maiestru remane, elu totu dupa lucrulu lui va trai si va trai viétia mai usiora, nu va redica lemne, pietri seau saci de cei grei, nu se va aplica pre la masînele celé omoritore nu va sapá la pamentu, ci se va pune langa lucrulu seu, la umbra si-i voru veni potorii acasa.

S. Sum deplenu convinsu despre lips'a maiestriei. Nu remane dara alt'a, decatu se latîmu acést'a credentie si intre ceialalti conscolari ai nostri, dara mai alesu intre parentii nostri, cá se véda ca maiestriele suntu forte bune si folositorie romanului, deca vré se traiesca.

G. Bravo! Asie se fia, dé Ddieu, cá numerulu acelor'a, cari voru inbratiosia maiestriele, se fie catu mai mare. — Dar' haid' se ne vedemu de cale pentruca mise pare ca tempulu e cam inaintatu. Se fii sanatosu amice!

S. Se mergi cu pace!

Despre stricatiunea vinarsului.

Voindu eu a ve vorbi cev'a despre celu mai mare inimicu alu poporului romanu, — despre acelu inimicu, care domnesce preste poporu la intunerecu, care-i opresce cultur'a, lumin'a si desvoltarea lui, ve rogu pentru pucine momente de atentiune.

Acestu inimicu este vinarsulu (rachiulu).

Cine 'si-aru fi adusu aminte inainte de ast'a cu vreo trei sute de ani, ca va veni unu tempu, candu inimiculu celu mai mare alu romanului va fi vinarsulu, ce atunci s'au inceputu a se intrebuintia de unii! Au, nu avuse bietulu romanu destai inimici si fara de acest'a, adeca fara de vinarsu? Au nu are elu inca si acuma? Avut'amu inimici carii ne diceau: „Inceputulu ce ai, iti este necunoscutu, nu-mele ce porti nu este alu teu, nici pamentulu, pre care locuesci; sór-tea ta a fostu asia cá se fii totu cumu esti. Lapadà-te de inceputulu

teu, schimbă-ti numele séu primesce pre acest'a ce ti-lu dau eu, radică-te si te da din pamentulu, pre care locuesci, că-ci nu este alu teu si nu te mai munci in desiertu, că-ci tu nu poti fi mai bunu decuma esti!⁶ s. a.

Acesti'a ne erá si ne suntu inca inimici, dara de acestia nu s'a temutu si nu se teme romanulu. Sorteá poporului romanu pâna la anulu 1848 erá din cele mai triste, — elu se aflá impilatu de iobagia, intocma, cá si vitele de jugu, parintii nostri aterná delu voi'a domniloru loru. Nemesii eráu indreptatiti prin legi a tirani pre poporu dupa placu; ei avéu dreptulu si de a asupri si de a judeca, pre cei ce portau jugulu si lantiurile loru. Pentru parentii nostri nu potea fi vorba de nici una libertate; ei nu se bucurau decâtu numai de dreptulu de a nu avé nici unu dreptu, si apoi de a avé tóte datorintiele. La acésta sorte 'lu adusera inimicii lui, dara de acést'a s'a usiuratu si a remasu totu romanu curatu, cá prin minune, — că-ci *ori-care altu poporu de pre faci'a pamentului se fia fostu in sortea romanului, in curundu se stergea din sirulu popóreloru vii.*

Dara acesti inimici nu au potutu si in veci nu voru potea cá se nimicésca pe poporulu romanu. — Vine inse inimiculu, celu mai mare vinarsulu, de care déca nu se va lasa cá se nu-lu mai bea, apoi acest'a in adeveru i va aduce perire!

Vinarsulu, carele se gatesce astadi din felurite materii si produse spirituóse, cari cuprindu, asia numitulu alcoholu (veninu), a inceputu a se intrebuintia la noi pre la anulu 1600 d. Chr., pre candu in alte tieri se nevoiau din tóte poterile se-lu sterpésca. — Elu este acuma pretiuitu si imbratiosiatu de ómeni, si credu cá se voru ajuta folosinduse de elu la nutrementu, la petreceri si la purtarea sarcineloru; pre candu elu este inimiculu celu mai mare alu ómeniloru si mai virtosu alu romaniloru. — Elu se pretiuesce fara de a avé vreunu pretiu. — Este unu ce, carele pre omulu celu mai modestu 'lu farmeea, si-lu face se indeplenésca lucruri scandalóse; este unu *puin diavolescu*, carele a luat sub sclavia si chinuire nu numai pre beutoriulu singuraticu, ci si pre fi si cu unu cuventu intrég'a lui familia.

Poporulu romanu 'lu tiene cá midiulocu de nutrementu si chiaru de intarire, si manecandu din acésta parere ratacita, pretiuesce si folosescé vinarsulu. Este cunoscutu, cá vinarsulu e intrebuintiatu mai de tóte familiiele romane. Ele 'lu pretiuescu cá o beutura atátu de necesaria, in câtu ei credu, nefericitii, cá nici nu ar' mai poté fi fara de elu.

Este mai departe cunoscutu, cá cei mai mari nepretini ai romaniloru suntu speculantii acestui veninu, cari speculandu cu elu, aducu, au adusu si pâna acumu mii de familii la sapa de lemn.

Vinarsulu, candu este mai curatu, are o amestecatura de

30—40% apa, éra 50—60% alcoolu séu veninu; adeca déca nu mai multu, celu pucinu diumetate de veninu.

Cei mai multi medici dicu, cà vinarsulu e veninu, care omóra pre celu care 'lu bea; numai càtu omóra incetu, si produce o multime de felurite bóle.

Poporale cele culte aflandu, cà vinarsulu contine veninu, indata au facutu societati cu scopu de a sterpi vinarsulu. Membrii acestoru societati se obliga (indetorescu) intre sine, ca séu se nu bea de locu ori-ce beutura afara de apa, séu se bea numai beuturi fermentate, precumu e vinulu si berea. Cea dintaiu societate s'a infintiatu la an. 1826 si in tempu de 8 ani au fostu 8000 de societati cu 1,500,000 membrii, din care cauza preste 10,000 de crisme s'au inchisu de buna voia.

Acést'a au facut'o poporale culte pentru aceea, cà vinarsulu inainte de acést'a cu vreo 400 de ani se intrebuintiá numai la parfumuri (unsori si oleie cu miroso) si la vapsele, éra nu precumu se intrebuintiéza acumu. — Camu cu 400 ani inainte de acést'a a inceputu vinarsulu a se intrebuintiá cá medicina, si a se lua pentru tari'a lui pre bucatiele de zacharu. Mai tardiu a inceputu a se pregati vinarsulu din bucate precumu din secara. cucurudiu, picioici séu cartofi, din morcovi, trestia, póme stricate si din alte multe lucruri iertate, ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ chiaru ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ ne iertate. (Pentru-cá se ésa spirtulu mai tare si se tiena grade mai multe, astadi *jidaniú punu in elu prafu de pusca, pétra veneta, cenusia si câte alte materii gretiose*; si cu tóte acesteá romanulu bea vinarsulu cà din obiceiú.

[Capetulu va urmá.]

Catra împilatorii Sateanului romanu!

Aruncâti-ve ochiulu pre santulu mucenicu Sateanu romanu, si veti vedé cà návalirile barbariloru, uciderile, tradarile, jáfuirile, coruptiunea streiniloru si a vóstra, veacu preste veacu, anu preste anu, dí preste dí si nenorocire preste nenorocire, le gramadirá pre spatele lui, cá néu'a pre culmele muntiloru, si nu poturá se-lu do bóre la pamentu, se-i inghiatie sangele si se stinga in anim'a lui scantei'a cea santa a libertatiei, conscienti'a nationalitatiei, a poterei si a vitejieloru s'ale. Uitatí-ve si vedeti! pre spatele lui se vedu urmele iataganului si vênataile biceloru, si stá scrisu pre ceru de-a-supr'a-i, cà voi sunteti cei vinovati! Este golu si flamêndu, faci'a-i pârlita de sóre, fruntea-i cea lata plina de araturile doreriloru si ochii cei plini de focu spunu, cà sufletu-i este întristatu pana la mórte, càci vede viermele celu streinu vietiei si naturei s'ale, voi si protectorulu vostru, sfredelindu-se spre anim'a tierei lui. Si acumu cà vediúrâti rodurile vécureloru si a muncei unei natiuni întregi ver-

sandu-se in casele vóstre, uitáti-vé si veti vedé o privelisce, de nu mai trista, multu mai spaimentatória; căci sateanulu in dorerile s'ale are celu pucinu dreptu-mangaiare credenti'a s'a in Domnedieu si in inviare, amorulu si ajutoriulu sociei si alu copiiloru sei, leaiscea cu getului si odichn'a somnului; elu este sântítu si roditoriu prin munca si voi blastemati si sterpi prin trandavía; elu luminatu prin suferintie si voi intunecáti prin desfrênari; elu Romanu necoruptu, frumosu, sanetosu, bunu, dreptu si iubitoriu prin rudeni'a s'a cu parentulu si voi corupti, bolnavi si nedrepti prin rudeni'a vóstra cu streinii, prin trandavía, desfrênare si siedere! *C. A. Rosetti.*

Adeveruri si invetiaturi.

De vréi cá dupa mórte se treci la vecinicia:
Invetià ti pruncii carte ori cev'a maestria!

Déca nu-i invetiá carte:
De bene nu-i avé parte, —
Toti te-oru vinde cá pe-o óia
Si-i ajunge la nevóia! —

Déca n'ai invetátura:
Esti la ochi cu legatura
Si nu ai cuventu in gura
Neci vre-o buna bucatura!

Seraci'a e simbria
La lene si la betia.

Lenesiu'si numera anii
'Era celu ce lucra, banii.

Te feresce se nu cadi:
La amaru si la necasu,
Séu in mana de jidanu
Si fiscaresiu de altu neamu!

Multi moru de doreri si chinu
Mai multi inse moru de vinu, —
Si multi moru in batalia,
Dar' mai multi moru de rachia!

Tóta diu'a-i serbatória
La lene si la putória;

Dé ai tempu, n'asceptá tempu,
Ci-ti iá lucrulu teu la rându!

Perde-véra totu serbéza,
Mereu lenea-lu ospetéza.

Deca lucrí si nu siedi
Multe rele-'ndepartezi.

Unde sil'a gré domnesce
Legea, mentea nu au pretiu
Si dreptatea nu-'nfloresce.

E o mare nebungia:
A trai in misieli'a,
Cá se mori in avutia.

De vréi cá dupa mórte se fii totu blastematu:
'Ti lasa feciorasiulu in lume ne'nvetiatu!

T. Margineanu.

Redactoriu respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

nomu in Gorui'a, Domni'a s'a D. *Gavriela Maguleanu* economu in Gorui'a, — Domni'a s'a D. *Georgiu Mateutiu* economu in Gorui'a, — Domni'a s'a D. *Jonu Ungureanu* maestru in Gorui'a, — Domni'a s'a D. *Pascu Onic'a* Epitropu bes. in Gorui'a. — Stimatulu Domnu *Petru Miocu* adj. notariu in Mercin'a; — totu prin stimatu Domni'a s'a: Multu stimatulu Domnu *Paulu Lazaru* comerciant in Mercin'a, — Stimabil'a Domnisiora *Mari'a Bai'a* in Mercin'a, Domni'a s'a D. *Lazaru Ciut'a* economu in Mercin'a. — Domni'a s'a D. *Stefanu Alecs'a* preparandu in Aradu. — Stimatulu D. *Gabriele Bizo* invetiatoriu in Hoteni. — Preaiubit'a scolaritia *Lucretia Pop'a* in Varadia. — Domni'a s'a D. *Joachimu Bgraciu* economu in Varadia. — M. On. Domnu *Nicolau Ottonoga* preotu in Ciorda. — Stimatulu Domnu *Elia Popu* invetiatoriu normalu censuratu. — Domni'a s'a Domnulu *Traila Gaboru* Cantoru in Ghiladu. — Prin M. On. Domnu *Nicolau Grozescu* parochu in Belintiu: Domni'a s'a D. *Martinu Cosariu* economu in Belintiu, — Domni'a s'a D. *Damaschinu Carabasiu* Cojocariu in Belintiu, — Domni'a s'a D. *Dimitriu Vacarescu* economu in Belintiu, — Domni'a s'a D. *Stefanu Sto'i'a* economu in Belintiu. — Stimatulu Domnu *Michaiu Domide* invetiatoriu normalu in N. Santgeorgiu. — Stimatulu Domnu *Michaelu Alesandrovits* in Sasc'amontana. — Domni'a s'a D. *Georgiu Cimoc'a* studinte gimnas. in Clusiu. — Domni'a s'a D. *Vasilie Belesiu* studinte gimnas. in Holdmező-Vásárhely. — Domni'a s'a D. *Pavelu Boraciu* economu in Varadia. — Domni'a s'a D. *Teodoru Popu* Cantoru in Boianu. — Stimatulu Domnu *Alesandru Jesianu* invetiatoriu in Campu-lungu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Luminézá-te si vei fi!

„**Scol'a Romana**“, foia neincungiuratu necesaria Directoriloru si Invetiatoriloru dela scolele elementarie si superioare, ese in fiesce-care septemana un'a-data — Vinerea — si se prenumera pre aaulu intregu cu 5 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu cu 2 fl. 50 cr., pre $\frac{1}{4}$ anu cu 1 fl. 25 cr. v. a. in Sabiiu (Hermannstadt). — Recomendamu cu totu adinsulu acésta foia redigeata cu multa cunoscentia de cunoscutulu pedagogu romanu D. Basiliu Petri.

Indreptariu pentru Cartile funduarie cu adausulu mai multoru *Formularii de suplici si de Contracte referitorie la cause de carti funduarie*. Pretiulu unei esemplariu tramisu pre posta e 65 cr. v. a.

Instructiune pentru antistii comunitatiloru spre pertractarea si manipularea causeroru judecatorésci, ce se tiénu de competinti'a judecatorieloru satesci. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 22 cr. v. a.

Plutasiulu naratiune americana. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 75 cr. v. a.

Proverbele Romaniloru adunate si edate de J. C. Hintescu. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 65 cr. v. a.

Intemplarea curiósá. Comedia in trei acturi. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 35 cr. v. a.

Femețele de Julius Pederzani, tradusa de Junius. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 35 cr. v. a.

Blondinulu dein Namur si Pasi'a dela Bud'a doue novele frumose. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 75 cr. v. a.

Colindele Craciunului si ale Pasciloru. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 30 cr. v. a.

Culegere de istoriöre morale. Pretiulu unui esemplariu tramisu pre posta e 45 cr. v. a.

Carti scolastece:

Geografi'a Ungariei si Elemente de Geografi'a generala pentru scolele poporale, de Dr. Nicolau Popu. (Acêsta carte e compusa si tiparita dupa ce s'au facutu **nouele** impartiri a tierii si asié e celu mai bunu manualu pentru scóle si privati). Pretiulu unui esemplariu e 35 cr. — Tramisu pre posta 40 cr. v. a.

Istori'a Ungariei, pentru scólele poporale, de Dr. Nicolau Popu. (Acêst'a este unic'a carte care se pote intrebuintia în scólele poporale intru invetiarea trecutului acestei tieri numite „Ungaria“). Pretiulu unui esemplariu e 25 cr. — Tramisu pre poste 28 cr. v. a.

Istori'a naturala, pentru scólele poporale, de Emericu Andreescu. (Manualulu acest'a e bunu pentru incepatori). Pretiulu unui esemplariu e 22 cr. — Tramisu pre posta 24 cr. v. a.

Fisic'a, pentru scolele poporale, de Teodoru Rosiu. (Cartea acêst'a e lucrata dupa metod'a cea mai noua). Pretiulu unui esemplariu e 25 cr. — Tramisu pre posta 30 cr. v. a.

Carte noua:

Patianiele multcercatei Griselde, Istoriöra morala prea interesanta scrisa pentru poporul romanu. Editoru J. C. Hîntescu. Pretiulu unui esemplariu e 20 cr. — Tramisu pre posta 22 cr. v. a.

Tote acestea precum si alte scrieri romane si streine se potu casciga dela Redactiunea „Cartiloru Sateanului romanu“.

Post'a Redactiunei.

M. On. D. **Nicolau Grozescu** parochu in Belintiu, St. D. **Petru Jorgoviciu** invetiatoriu in Varadia, St. D. **Joanu Dobosiu** invetiatoriu in Gorui'a, M. St. D. **Petru Mocu** adj. notar. in Mercin'a si toti collectantii nostrii primésca cea mai caldurósa multiamita pentru zelulu, cu care lucra intru latírea acestei scrieri poporale. **Mihailu Doiu N. S. j.** Ti damu totu dreptulu, — dara acumu cauta se urmamu asié inca in anulu acest'a. In venitoriü vomu vedé ce-a mai da Domnedieu. Póte se le scótemu mai adeseori si apoi cu una cale vomu face si ast'a schimbare, care noua ni-ar da unu castigu de 144 fi. in fiecare anu. — Salutare cordiala! —